

Công tác cán bộ:

Xây dựng đội ngũ cán bộ khoa học kỹ thuật và quản lý kinh tế cân đối, hoàn chỉnh cho các địa phương

Võ Học - ủy ban kế hoạch Nhà nước

Từ khi miền Bắc chuyển vào giai đoạn cách mạng xã hội chủ nghĩa đến nay Đảng và Nhà nước ta đã có nhiều cố gắng và thu được nhiều thành tích trong việc đào tạo bồi dưỡng cán bộ khoa học, kỹ thuật và quản lý kinh tế. Hiện nay, đội ngũ cán bộ có trình độ đại học và trung học đã gấp 80 lần so với ngày miền Bắc mới hoàn toàn giải phóng. Và so với năm 1960 thì số cán bộ đại học đã tăng hơn 9 lần số cán bộ trung học tăng gần 7 lần.

Trong điều kiện của một nước vốn là nông nghiệp lạc hậu như nước ta, tốc độ phát triển của đội ngũ cán bộ khoa học, kỹ thuật và quản lý kinh tế như trên là tương đối nhanh. Phương hướng đào tạo đã gắn với đường lối, phương hướng phát triển kinh tế và văn hóa của đảng. Đội ngũ cán bộ khoa học, kỹ thuật và quản lý kinh tế phần lớn được đào tạo trong nhà trường xã hội chủ nghĩa, có phẩm chất chính trị, đạo đức tốt và đang bắt đầu phát huy tác dụng của mình trong sản xuất, chiến đấu cũng như trong công tác giảng dạy và nghiên cứu khoa học. Nhưng cho đến nay, so với yêu cầu trước mắt của sự nghiệp, xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước và yêu cầu xây dựng cả nước sau khi hòa bình lập lại, thì đội ngũ cán bộ khoa học, kỹ thuật và quản lý kinh tế của ta còn ít, ngành nghề chưa thật cân đối, hoàn chỉnh và chất lượng chưa cao.

ở các tỉnh, thành, số cán bộ tốt nghiệp đại học và trung học có nhiều nhưng số đông là giáo viên phổ thông cấp hai, cấp ba, y sĩ, bác sĩ và cán bộ kỹ thuật nông nghiệp, thủy lợi. Cán bộ kỹ thuật các ngành công nghiệp còn ít (trừ một số tỉnh, thành phố công nghiệp phát triển). Tình hình này phản ánh thực tế khách quan trước đây: kinh tế địa phương chủ yếu là nông nghiệp (nông nghiệp chưa có nhiều biện pháp

kỹ thuật thâm canh), việc quản lý các ngành công nghiệp chủ yếu là do trung ương.

Từ khi có chủ trương chuyển hướng kinh tế trong thời chiến và chủ trương đẩy mạnh việc phát triển toàn diện kinh tế địa phương, đội ngũ cán bộ khoa học kỹ thuật và quản lý kinh tế ở địa phương đã bộc lộ một số nhược điểm: không đủ cán bộ nghiên cứu và chỉ đạo sản xuất nông nghiệp theo hướng thâm canh tăng năng suất, phá thế độc canh, đẩy mạnh các biện pháp thủy lợi, cơ khí, điện khí; không đủ cán bộ (và công nhân kỹ thuật) để phát triển công nghiệp cơ khí, sản xuất vật liệu xây dựng công nghiệp thực phẩm và hàng tiêu dùng, đẩy mạnh công tác thăm dò, khai thác, xây dựng cơ bản ở địa phương để quản lý hợp tác xã nông nghiệp quy mô ngày càng lớn, kinh doanh nhiều ngành nghề để quản lý các nhà máy, công trình xây dựng mới và quản lý toàn diện nền kinh tế địa phương với quy mô lớn và nội dung phức tạp hơn trước.

Vì vậy, nhiệm vụ cấp bách hiện nay của các tỉnh, thành là tích cực đẩy mạnh công tác đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ khoa học, kỹ thuật và quản lý kinh tế cân đối, hoàn chỉnh, không những để đáp ứng yêu cầu chung cho cả nước đồng thời, trực tiếp phục vụ yêu cầu phát triển kinh tế của địa phương.

1 - Xây dựng đội ngũ cán bộ khoa học, kỹ thuật và quản lý kinh tế ở địa phương phải gắn với yêu cầu phát triển kinh tế và văn hóa của từng địa phương.

Trong những năm sắp tới, nhiệm vụ quan trọng hàng đầu của kinh tế địa phương là phải phát triển sản xuất, bảo đảm đời sống của nhân dân và yêu cầu chiến đấu. Nhiệm vụ trung tâm là: đi đôi với việc tiếp tục củng cố quan hệ sản xuất xã hội chủ nghĩa, đẩy mạnh việc xây dựng các cơ sở vật chất và kỹ thuật cho nông nghiệp, công nghiệp, giao thông vận tải địa phương, thúc đẩy sự phân công lao động mới giữa nông nghiệp, công nghiệp, từng bước nâng cao khả năng tái sản xuất

mở rộng của kinh tế địa phương mỗi tỉnh, thành phố và tích cực chuẩn bị kế hoạch phát triển cho các năm sau.

Công tác lưu thông, phân phối của kinh tế địa phương phải được coi là đòn bẩy để kích thích và thúc đẩy việc xây dựng và phát triển sản xuất, tăng cường quan hệ hỗ trợ lẫn nhau giữa nông nghiệp và công nghiệp địa phương, giữa kinh tế quốc doanh và kinh tế hợp tác xã.

Vấn đề then chốt của toàn bộ nhiệm vụ xây dựng và phát triển kinh tế địa phương trong các năm sắp tới là phải kết hợp chặt chẽ giữa nông nghiệp và công nghiệp địa phương, kết hợp sự nỗ lực của địa phương với sự viện trợ của trung ương, phấn đấu đạt 5 tấn thóc một héc ta cả năm trên phần lớn diện tích cấy lúa, đạt bình quân hai con lợn mỗi héc ta gieo trồng và mỗi lao động nông nghiệp làm một héc ta gieo trồng cả năm. Đó không phải là nhiệm vụ riêng về nông nghiệp mà phải có sự cố gắng kết hợp về các mặt nông nghiệp, công nghiệp, thương nghiệp, phân bố và sử dụng lực lượng lao động ở mỗi địa phương vào việc thực hiện các mục tiêu ấy, và dựa vào việc thực hiện các mục tiêu ấy để đẩy mạnh các mặt hoạt động của kinh tế địa phương.

Để phục vụ nhiệm vụ xây dựng kinh tế địa phương và phục vụ cho việc phát triển toàn diện lâu dài sau này của địa phương, công tác điều tra cơ bản, nghiên cứu khoa học nhất là điều tra cơ bản, nghiên cứu khoa học phục vụ phát triển nông nghiệp phải được đẩy lên. Công tác y tế để bảo vệ sức khỏe cho nhân dân, công tác giáo dục, phổ thông (bao gồm bổ túc văn hóa) để nâng cao trình độ văn hóa cho nhân dân, tạo điều kiện đưa khoa học kỹ thuật vào sản xuất và tạo nguồn tuyển sinh để đào tạo cán bộ, cũng phải được chú trọng đẩy mạnh.

Xây dựng đội ngũ cán bộ khoa học, kỹ thuật và quản lý kinh tế ở địa phương gắn chặt với yêu cầu phát triển các mặt của địa phương là phải căn cứ vào nhiệm vụ, phương hướng nói trên. Cụ thể là phải làm các bước:

- Tính toán nhu cầu cán bộ theo phương hướng phát triển cụ thể trước mắt và lâu dài của từng ngành nông nghiệp, công nghiệp, xây dựng cơ bản, giao thông vận tải, thông tin liên lạc, quản lý kinh tế, sự nghiệp văn hóa, y tế, giáo dục (cả giáo dục chuyên nghiệp đào tạo cán bộ).

- Tính định mức hoàn chỉnh, đồng bộ về cán bộ (và công nhân) cho từng ngành, cho từng khâu công tác (quản lý hành chính, nghiên cứu khoa học, phát triển sự nghiệp, phát triển sản xuất) bao gồm cán bộ có trình độ đại học, trung học, sơ học (và công nhân kỹ thuật).

- Tính toán nhu cầu, tính định mức đi đến định số lượng cán bộ cần đào tạo, bổ sung là phải tính đến mọi mặt khả năng về người, về tiền, về trang bị, thiết bị để có trọng tâm trọng điểm, trong thời gian nào nên tập trung giải quyết thỏa mãn cán bộ cho ngành nào, khu vực công tác nào.

- Từ việc xác định, tính toán như trên mà giành chủ động, có kế hoạch cụ thể, có kế hoạch đi trước một bước trong công tác đào tạo, bổ sung cán bộ.

Trong thời gian tới, các địa phương cần cố gắng nhiều để hoàn chỉnh đội ngũ cán bộ nông nghiệp, bao gồm cán bộ kỹ thuật trồng trọt, chăn nuôi, thú y, thủy lợi, trồng cây gây rừng, cơ giới hóa nông nghiệp. Theo nhiệm vụ cụ thể của từng tỉnh, thành ở đồng bằng trung du, miền núi, tỉnh trọng điểm lúa, màu, tỉnh có nhiều cây công nghiệp dài ngày, ngắn ngày mà có sự chủ động hơn đối với loại cán bộ này hay cán bộ khác, mà có kế hoạch đào tạo bồi dưỡng đi sâu về lúa, về ngô, khoai, chè, cà phê, bông, lạc, đậu tương, về rau, cây ăn quả, chăn nuôi gia súc lớn, nuôi cá, nuôi ong, nuôi tằm, thủy nông xây dựng công trình thủy lợi...

Phải sớm có đủ cán bộ cho cấp tỉnh, cấp huyện để nghiên cứu chỉ đạo phong trào, chỉ đạo sản xuất ở các vùng trọng điểm để làm công tác

nghiên cứu khoa học, điều tra, quy hoạch ruộng đất, quy hoạch sản xuất, để giảng dạy trong các trường lớp trung học, sơ học.

Trong thời gian ngắn, phải đào tạo để có đủ cán bộ trung học, sơ học trồng trọt, chăn nuôi và quản lý kinh tế nông nghiệp cho hợp tác xã nông nghiệp, có nhiều kỹ thuật viên hướng dẫn thành thạo cho xã viên từng mặt kỹ thuật một: nuôi bèo hoa dâu, cấy lúa thẳng hàng, làm phân xanh, trồng khoai, trồng mía... có đủ công nhân để vận hành, sửa chữa các loại máy móc cơ khí nhỏ phục vụ nông nghiệp.

Các ngành công nghiệp sau đây sẽ phát triển một cách phổ biến ở các địa phương: công nghiệp chế tạo và sửa chữa để sản xuất và sửa chữa nông cụ máy móc nông nghiệp đi sau máy kéo, máy móc cơ khí nhỏ sửa chữa máy kéo, máy nổ, đóng và sửa chữa xe, thuyền, xà lan, sản xuất phụ tùng và sửa chữa thiết bị công nghiệp địa phương... công nghiệp vật liệu xây dựng: gạch, ngói, vôi, đá, xi măng địa phương... công nghiệp khai thác, chế biến lâm sản, công nghiệp phân bón: phân lân, phốt phát, a pa tit nghiền; công nghiệp thực phẩm, công nghiệp dệt; công nghiệp dược liệu và dược phẩm thông dụng ... Một số tỉnh sẽ có khả năng phát triển thủy điện nhỏ, khai thác than, quặng, Hà Nội, Hải Phòng có khả năng phát triển ngành cơ khí chế tạo máy nông cụ, thiết bị điện nhỏ, thiết bị chuyên dùng cho công nghiệp nhẹ và công nghiệp thực phẩm,

Trong việc đào tạo, xây dựng đội ngũ cán bộ công nghiệp cho địa phương, cần đặc biệt chú trọng cán bộ cơ khí vì nó có diện sử dụng rộng rãi nhất. Thứ đến cán bộ kỹ thuật ngành điện (điện xí nghiệp, phát, dẫn điện), cán bộ kỹ thuật hóa chất (phân bón xilicat thực phẩm). Phải có công nhân kỹ thuật cho từng ngành công nghiệp.

Để phục vụ nông nghiệp, công nghiệp phát triển, phải tính đến việc đào tạo, bổ sung thêm cán bộ xây dựng cơ bản (xây dựng công trình thủy lợi, xây dựng công trình công nghiệp, xây dựng cầu đường),

cán bộ khai thác, vận tải đường bộ, đường sông, cán bộ quản lý kinh tế nông nghiệp, công nghiệp, cán bộ nghiệp vụ tài chính, ngân hàng, thương nghiệp.

Đội ngũ giáo viên phổ thông, giáo viên bổ túc văn hóa, đội ngũ cán bộ ngành y, ngành dược cũng phải sớm được hoàn chỉnh và được nâng cao về chất lượng.

Với yêu cầu và khả năng của những năm trước mắt ở địa phương, việc hoàn chỉnh đội ngũ cán bộ chủ yếu là nhằm vào bậc sơ học trung học (và công nhân kỹ thuật giỏi). Việc bố trí, sử dụng cán bộ có trình độ đại học chỉ nên tập trung vào các cơ quan giúp việc lãnh đạo, chỉ đạo của tỉnh ủy thành ủy (ủy ban hành chính các ban chuyên môn của Đảng, các sở, ty, phòng), vào các cơ quan nghiên cứu khoa học (ban khoa học kỹ thuật, trạm trại thí nghiệm), vào các trường chuyên nghiệp đào tạo cán bộ trung học, vào các nhà máy công trường tương đối lớn, vào các hợp tác xã có trình độ trang bị kỹ thuật khá (trừ giáo viên phổ thông cấp ba, bác sĩ... có cách sử dụng khác). Việc bố trí, sử dụng như trên là không cố định. Song song với đà phát triển các mặt ở địa phương, phải tiến tới có nhiều cán bộ đại học cho địa phương.

Với khả năng hiện nay của địa phương việc mở trường lớp đào tạo cán bộ tại địa phương nên tập trung giải quyết tốt nhu cầu về cán bộ sơ học nông nghiệp cho hợp tác xã nông nghiệp, cán bộ kỹ thuật cơ, điện, thực phẩm (và công nhân kỹ thuật) cho các cơ sở quốc doanh và hợp tác xã tiểu công nghiệp, thủ công nghiệp, cán bộ cơ sở học và trung học kinh tế và nghiệp vụ tài chính, kế toán, ngân hàng, thương nghiệp....

Địa phương đóng góp phần tích cực của mình trong công tác tuyển sinh đào tạo cán bộ đại học, cán bộ trung học do các trường trung ương phụ trách tích cực chuẩn bị gửi người đi học các lớp chuyên tu, tại chức do các trường trung ương mở. Đó là việc làm để sớm có đội ngũ

cán bộ hoàn chỉnh cho địa phương vì các trường trung ương theo kế hoạch chung của Nhà nước, đều có trách nhiệm đào tạo cán bộ cho địa phương. Sau này khi có điều kiện thuận lợi, sẽ tính đến việc thành lập các trường đại học riêng cho địa phương.

2 - Làm thế nào để đào tạo, bồi dưỡng tốt đội ngũ cán bộ khoa học kỹ thuật và quản lý kinh tế ở địa phương?

Trong công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ khoa học kỹ thuật và quản lý kinh tế, cần chú trọng trước hết đến những người xuất thân thành phần công nhân, vốn là bản nông và trung nông dưới và cán bộ nữ, cán bộ dân tộc ít người cán bộ đã làm công tác thực tế, nhưng chưa qua học tập có hệ thống. Việc làm đúng nhất trong công tác sử dụng cán bộ khoa học, kỹ thuật và quản lý kinh tế là bố trí, sử dụng họ đúng với ngành nghề đã được đào tạo và có kế hoạch không ngừng giúp đỡ họ để tiến lên về lập trường tư tưởng, đạo đức, nghề nghiệp.

Để đẩy mạnh công tác đào tạo bồi dưỡng cán bộ tại địa phương, từng địa phương phải tích cực đẩy mạnh ba biện pháp lớn:

- Biện pháp về "trò"
- Biện pháp về "thầy"
- và biện pháp về cơ sở vật chất, kỹ thuật cho công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ.

Ngành giáo dục phổ thông đã phát triển tương đối mạnh, trong các năm sắp tới, nói chung là đủ sức cung cấp học sinh cho các trường chuyên nghiệp đào tạo cán bộ ở địa phương. Nhưng phải chú trọng hai vấn đề: Một là, đối với các tỉnh miền núi cần cố gắng đẩy mạnh hơn nữa tốc độ phát triển ngành giáo dục phổ thông để cung cấp nhiều hơn nữa học sinh người miền núi cho công tác đào tạo cán bộ. Hai là, chung trong cả nước, phải nâng cao chất lượng ngành giáo dục phổ thông để cung cấp học sinh ưu tú cho ngành giáo dục chuyên nghiệp.

Công tác bổ túc văn hóa được đảng và chính phủ coi là công tác hàng đầu trong toàn bộ công tác giáo dục, với ý nghĩa nâng cao trình độ văn hóa trình độ hiểu biết về khoa học, kỹ thuật cho những người đang sản xuất, công tác và chiến đấu tạo nguồn tuyển sinh đào tạo cán bộ từ những người thuộc thành phần cơ bản, những người đã có kinh nghiệm đấu tranh và sản xuất, có công với cách mạng. Công tác bổ túc văn hóa phải được hướng mạnh vào các đối tượng mà địa phương có kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng trở thành cán bộ. Công tác bổ túc văn hóa phải tranh thủ đi trước một bước, khớp với kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng cán bộ. Cần hướng công tác bổ túc văn hóa vào số cán bộ, công nhân và xã viên trẻ, có kinh nghiệm sản xuất công nghiệp, nông nghiệp, thiết tha, nhiệt tình với hợp tác xã thủ công, hợp tác xã nông nghiệp; hướng vào nhân viên, cán bộ các cơ quan chưa đủ trình độ văn hóa để theo học các trường lớp chuyên nghiệp đào tạo cán bộ. Cũng như công tác giáo dục phổ thông, công tác bổ túc văn hóa phải đi mạnh vào chất lượng để cung cấp học sinh ưu tú cho công tác đào tạo cán bộ. Đối với miền núi, các trường thanh niên dân tộc vừa học vừa làm cần được phát triển để bổ sung số lượng người miền núi vào các trường chuyên nghiệp.

Số lượng giáo viên các trường chuyên nghiệp ở địa phương hiện nay còn thiếu và yếu, phần lớn giáo viên tốt nghiệp trung học dạy chương trình trung học. Trong thời gian sắp tới, phải tăng thành phần giáo viên tốt nghiệp đại học cho các trường trung học địa phương bằng cách: 1- Điều động, bổ sung thêm giáo viên chuyên trách; 2 - Vận dụng tất cả số người đã tốt nghiệp đại học ở địa phương, có chính sách, có chế độ thích đáng để họ tham gia giảng dạy ở các trường. Chương trình giảng dạy phải sát với yêu cầu về khoa học, kỹ thuật và quản lý kinh tế ở địa phương, cho nên phải có kế hoạch bồi dưỡng, giúp đỡ giáo viên về kinh nghiệm thực tiễn để công tác giảng dạy của họ gắn chặt với đặc điểm và yêu cầu cụ thể của địa phương.

Cơ sở vật chất và kỹ thuật của các trường, lớp đào tạo, bồi dưỡng cán bộ hiện nay ở địa phương rất nghèo nàn, thô sơ. Ngoài khó khăn chung, còn có nguyên nhân là các địa phương chưa thật chú trọng đến công tác đào tạo cán bộ (hoặc chú trọng chưa toàn diện, chưa thấy hết tầm quan trọng của vấn đề cơ sở vật chất và kỹ thuật có tác dụng quyết định đối với chất lượng đào tạo). Trong những năm tới, đi đôi với hai vấn đề trang bị kỹ thuật cho các ngành kinh tế ở địa phương, phải có kế hoạch thích đáng bổ sung cơ sở vật chất và kỹ thuật cho các trường, coi đây là biện pháp quan trọng để đào tạo đội ngũ cán bộ có chất lượng về nghề nghiệp cho địa phương. Ngoài việc trang bị trực tiếp cho nhà trường, phải có kế hoạch để thầy trò các trường được sử dụng các cơ sở vật chất và kỹ thuật của địa phương vào công tác giảng dạy và thực tập.

Yêu cầu đưa khoa học kỹ thuật vào sản xuất, nâng trình độ công tác các mặt ở địa phương trong thời gian tới là yêu cầu có tính chất cấp bách. Phải có rất nhiều biện pháp, hình thức đào tạo, bồi dưỡng cán bộ thì mới có thể đáp ứng được yêu cầu cấp bách đó. Ngoài việc đào tạo lớp người trẻ trong các trường chính quy đào tạo dài ngày, phải đẩy mạnh hình thức bổ túc ngắn ngày, luân huấn từng chuyên đề một, đào tạo theo lối kèm cặp cho nhiều người tham gia học các lớp buổi tối, các lớp học gửi thư...

Xây dựng đội ngũ cán bộ khoa học, kỹ thuật và quản lý kinh tế, cân đối hoàn chỉnh, đồng bộ cho địa phương là một sự nghiệp quan trọng, là trách nhiệm lớn của địa phương. Phải thống nhất sự chỉ đạo công tác này vào cấp ủy địa phương. Có thể mới tránh được tình trạng đào tạo bồi dưỡng không đi đúng yêu cầu phương hướng phát triển kinh tế của địa phương, tránh được tình trạng cục bộ, bản vị phân tán, không tập trung vào trọng tâm, trọng điểm, tránh được tình trạng giáo dục thoát ly chính trị, thoát ly thực tiễn, không nghiêm chỉnh chấp hành phương châm giáo dục của Đảng. Cấp ủy địa phương không phải chỉ lãnh đạo đường lối, phương hướng chung mà phải đi sâu chỉ đạo về

phương hướng ngành nghề, đường lối tuyển sinh, vấn đề chuẩn bị thầy giáo, tăng thêm cơ sở vật chất và kỹ thuật cho các trường, giáo dục chính trị, tư tưởng trong nhà trường, việc phân bố, sử dụng bồi dưỡng số đã được đào tạo. Kinh nghiệm các năm qua cho thấy nơi nào cấp ủy địa phương biết chăm lo đến việc đào tạo đội ngũ trí thức mới cho địa phương mình thì ở đó việc đào tạo, bồi dưỡng làm được nhanh, đúng hướng, có chất lượng và số anh chị em được đào tạo ra trường phấn khởi, đem hết sức mình cống hiến cho sự nghiệp xây dựng địa phương.

Để làm tốt những việc trên đây, ban tổ chức đảng và tổ chức dân chính có trách nhiệm phối hợp cùng các ngành như kế hoạch, giáo dục, tuyên giáo... giúp tỉnh ủy ủy ban xây dựng phương hướng kế hoạch đào tạo cán bộ. Trước mắt phải nắm lại lực lượng cán bộ đã có, để từ đó xác định được yêu cầu đào tạo trước mắt và lâu dài, xác định được trọng tâm phương hướng cho từng loại cán bộ cần đào tạo.

Xây dựng đội ngũ cán bộ khoa học kỹ thuật nhằm phục vụ cho việc phát triển kinh tế địa phương là nhiệm vụ quan trọng và cấp bách của địa phương. Vì vậy, các cấp ủy và chính quyền địa phương có trách nhiệm nghiên cứu thực hiện. Song, việc giúp đỡ của các cơ quan trung ương rất cần thiết và phải coi đó là trách nhiệm không thể thiếu được. Giúp đỡ vấn đề gì và giúp như thế nào, các ban, các bộ có quan hệ trực tiếp đến công tác này phải nghiên cứu cụ thể, có biện pháp giúp đỡ thiết thực, phù hợp với chức năng và điều kiện của mình, góp phần tích cực vào công việc xây dựng đội ngũ cán bộ khoa học, kỹ thuật và quản lý kinh tế ở địa phương.